

Projekt z dnia 11 czerwca 2026 r.

Przegląd ustawy o fundacji rodzinnej

czerwiec 2026

Spis treści

I.	Podstawa prawna przeglądu.....	3
II.	Cel ustawy i podstawowe informacje o przepisach.....	3
III.	Źródła informacji o funkcjonowaniu i skutkach obowiązywania przepisów.....	10
IV.	Funkcjonowanie i skutki obowiązywania przepisów.....	10
V.	Propozycje zmian przepisów i rekomendacje pozalegisłacyjne...	24

1. Podstawa prawna

Zgodnie z art. 143 ustawy z dnia 26 stycznia 2023 r. o fundacji rodzinnej¹ Rada Ministrów dokona przeglądu funkcjonowania przepisów ustawy i przedłoży Sejmowi i Senatowi informację o skutkach jej obowiązywania wraz z propozycjami zmian, po upływie 3 lat od dnia jej wejścia w życie. Ustawa o fundacji rodzinnej weszła w życie 22 maja 2023 r. Niniejszy przegląd obejmuje okres trzech pierwszych lat obowiązywania ustawy.

Zaprezentowane wnioski mają różny stopień skonkretyzowania zależny od stopnia zaawansowania analiz poszczególnych zagadnień. Wnioski o charakterze kierunkowym, bez propozycji konkretnych rozwiązań oznaczone zostały jako zagadnienia do „szerokiej dyskusji”.

2. Cel ustawy i podstawowe informacje o przepisach

Fundacja rodzinna została wprowadzona do polskiego porządku prawnego jako narzędzie wspierania długoterminowego planowania sukcesji majątkowej i organizacyjnej, w szczególności w przedsiębiorstwach rodzinnych². Potrzebę wprowadzenia takiej instytucji uzasadniała struktura polskiej gospodarki, charakteryzująca się znaczącym udziałem przedsiębiorstw rodzinnych, z których wiele powstało w okresie transformacji gospodarczej po 1989 r. Wraz z upływem czasu, coraz większa liczba takich przedsiębiorstw staje przed koniecznością przekazania majątku oraz kontroli nad działalnością gospodarczą kolejnemu pokoleniu. Zmiana pokoleniowa w przedsiębiorstwach rodzinnych stanowi jedno z istotnych wyzwań dla stabilności ich funkcjonowania.

Proces sukcesji w przedsiębiorstwach rodzinnych jest złożony i może prowadzić do rozdrobnienia majątku lub utraty kontroli nad firmą przez rodzinę założyciela. Brak odpowiednich instrumentów prawnych, w tym z zakresu prawa spadkowego, utrudniał prowadzenie uporządkowanej sukcesji przedsiębiorstwa rodzinnego oraz długoterminowego zarządzania majątkiem rodzinnym.

W odpowiedzi na te wyzwania zaprojektowano instytucję fundacji rodzinnej, jako podmiotu wypełniającego lukę prawną w rozwiązaniach umożliwiających

---

¹ Dz. U. poz. 326 i 825.

² Zob. uzasadnienie projektu ustawy o fundacji rodzinnej, druk sejmowy nr 2798, s. 3–4, <https://www.sejm.gov.pl/sejm9.nsf/druk.xsp?nr=2798> (dostęp z dnia 28.05.2026 r.).

koncentrację majątku rodzinnego i zarządzanie nim zgodnie z wolą fundatora, w perspektywie dłuższej niż jedno pokolenie. Przyjęte w ustawie rozwiązania były inspirowane m.in. rozwiązaniami w innych krajach oraz polskimi regulacjami w zakresie niektórych rozwiązań przyjętych dla organów spółek handlowych.³

Podstawowe informacje o fundacji rodzinnej

Fundacja rodzinna posiada:

- osobowość prawną
- organy, które realizują powierzone im zadania
- fundusz założycielski (majątek o wartości co najmniej 100 000 zł), jako majątek początkowy
- możliwość pomnażania swojego majątku o zyski z zarządzania własnym majątkiem, darowizny i spadki
- statut, określający szczegółowe kwestie organizacyjne i zasady zarządzania majątkiem

Fundator:

- jest osobą fizyczną
- przekazuje fundacji część albo całość swojego majątku na wyposażenie fundacji rodzinnej w fundusz założycielski
- sporządza statut fundacji i wskazuje skład jej organów
- może angażować się w działalność fundacji albo poprzestać na jej założeniu i wyposażeniu w majątek

Beneficjenci:

- są osobami fizycznymi (co do zasady, są to osoby bliskie fundatorowi) lub organizacjami pozarządowymi prowadzącymi działalność pożytku publicznego wskazanymi przez fundatora (fundator może wskazać również siebie samego)
- mogą angażować się w działalność fundacji na zasadach i w trybie określonym przez statut i ustawę

---

³ Prace nad ustawą o fundacji rodzinnej zostały podjęte w odpowiedzi na postulaty zgłaszane przez organizacje przedsiębiorców zrzeszających firmy rodzinne i były poprzedzone pracami nad Zieloną księgą fundacji rodzinnej i konsultacjami. Zob. <https://www.gov.pl/web/rozwój-technologia/zielona-ksiega-o-fundacji-rodzinnej> i <https://www.gov.pl/web/rozwój-technologia/raport-z-konsultacji-zielonej-ksiegi-fundacji-rodzinnej> (dostęp z dnia 28 maja 2026 r.).

- są uprawnieni do majątku z fundacji rodzinnej na zasadach określonych przez statut i ustawę
- mogą zostać ujawnieni w Centralnym Rejestrze Beneficjentów Rzeczywistych

Założenie fundacji rodzinnej wymaga:

- złożenia przez fundatora oświadczenia o powołaniu fundacji przed notariuszem albo sporządzenia testamentu z takim oświadczeniem
- sporządzenia statutu
- przekazania majątku na fundusz założycielski
- wpisania fundacji rodzinnej do rejestru fundacji rodzinnych prowadzonego przez Sąd Okręgowy w Piotrkowie Trybunalskim

Organy fundacji rodzinnej i zasady ich działania:

- zarząd – organ wykonawczy, prowadzący bieżącą działalność fundacji rodzinnej, odpowiedzialny za przekazywanie świadczeń beneficjentom
- rada nadzorcza – organ nadzorczy, weryfikujący prawidłowość działania zarządu (obligatoryjny, jeśli liczba beneficjentów przekroczy 25 osób)
- zgromadzenie beneficjentów – organ zatwierdzający najważniejsze decyzje i realizujący interesy beneficjentów, w zgromadzeniu mogą być wszyscy albo wybrani beneficjenci

Majątek i działalność fundacji rodzinnej:

- podstawowym zadaniem fundacji rodzinnej jest zarządzanie majątkiem i pomnażanie go w interesie beneficjentów oraz spełnianie świadczeń na rzecz beneficjentów
- fundacja rodzinna może prowadzić działalność gospodarczą, która może polegać na:
  - obrocie składnikami mienia, jeśli nie nabywa ich tylko w celu zbycia
  - obrocie udziałami i akcjami spółek i innymi podmiotami
  - najmie
  - udzielaniu pożyczek spółkom, w których posiada udziały albo akcje, lub beneficjentom
  - obrocie obcą walutą w celu dokonywania płatności związanych z działalnością fundacji
  - przetwórstwie roślinnym albo zwierzęcym w ograniczonym zakresie
  - gospodarce leśnej

- fundacja rodzinna transferuje środki do beneficjentów zgodnie ze statutem
- fundacja rodzinna ma obowiązek monitorować stan swoich finansów i, jeśli stan ten będzie zagrażał wypłacalności, powinna wstrzymać spełnianie świadczeń wobec beneficjentów do czasu poprawy sytuacji finansowej (działalność fundacji będzie badana przez niezależnych audytorów, informujących o ewentualnych zagrożeniach i nieprawidłowościach)
- nie ma ograniczeń co do rodzaju majątku, który może być przekazany fundacji albo przez nią nabyty w inny sposób
- wnosząc majątek do fundacji rodzinnej fundator może określić, która część tego majątku nie powinna być zbywana (tzw. „srebra rodowe”)
- majątek fundacji rodzinnej po jej rozwiązaniu powinien trafić do beneficjentów, a jeśli nie wyznaczono beneficjentów uprawnionych do tego majątku, do fundatora albo jego spadkobierców

Rozwiązanie fundacji rodzinnej następuje, gdy:

- upłynął okres, na jaki fundator powołał fundację rodzinną
- działalność fundacji rodzinnej przestała być opłacalna albo stała się niecelowa
- fundacja rodzinna dopuściła się naruszeń prawa

Fundacja rodzinna a prawo spadkowe:

- fundacja rodzinna, w tym fundacja rodzinna założona w testamencie, może być spadkobiercą i może być zobowiązana do zapłaty zachowku w związku z przekazaniem jej majątku
- w przypadku, gdy zachówek będzie wypłacany przez fundację rodzinną beneficjentowi prawo do świadczeń od fundacji rodzinnej wygaśnie w części odpowiadającej wartości zachowku (tzw. zakaz czerpania podwójnych korzyści)

Zmiany w prawie do zachowku o wymiarze ogólnym:

- możliwość obniżenia, rozłożenia na raty lub zmiany terminu płatności zachowku
- potwierdzenie możliwości zrzeczenia się zachowku w całości albo w części

Nieruchomości rolne:

Ustawa o fundacji rodzinnej wprowadzała także zmiany w ustawie o kształtowaniu ustroju rolnego, jednakże zmiany te zostały uchylone ustawą z dnia 13 lipca 2023 r. o zmianie ustawy o gospodarowaniu nieruchomościami rolnymi Skarbu Państwa oraz niektórych innych ustaw⁴.

---

⁴ Dz.U. poz. 1933.

Zagadnienia podatkowe dotyczące fundacji rodzinnej

Brak opodatkowania dotyczy:

- założenia fundacji rodzinnej (brak PCC)
- przekazania majątku do fundacji rodzinnej (zwolnienie w CIT)

CIT od przychodów (dochodów) fundacji rodzinnej:

- podatek 15% pobierany dopiero w momencie przekazywania środków beneficjentom
- brak możliwości odliczenia kosztów uzyskania przychodów

Podatek od przychodów (dochodów) beneficjentów:

- osoby fizyczne (PIT):
  - zwolnienie z podatku dla fundatora oraz jego małżonka, wstępnych, zstępnych, rodzeństwa, pasierba, ojczyrna, macochy (tzw. grupa „0” z podatku od spadków i darowizn)
  - w przypadku fundacji rodzinnych posiadających wielu fundatorów, zwolnienie podatkowe będzie dotyczyć tylko części odpowiadającej proporcji wartości majątku przypadającego na danego fundatora w stosunku do całego majątku fundacji rodzinnej
  - dalsza rodzina – 10%, pozostałe osoby – 15%
- organizacje pozarządowe – na zasadach ogólnych, mogą korzystać ze zwolnienia przedmiotowego w CIT

Podatek od spadków i darowizn:

- wyłączenie z opodatkowania nabycia przez osoby fizyczne własności rzeczy lub praw majątkowych od fundacji rodzinnej, także w przypadku przekazania majątku po rozwiązaniu fundacji rodzinnej

VAT:

- na zasadach ogólnych

Jako istotne założenia konstrukcyjne fundacji rodzinnej, mające znaczenie dla zagadnień podatkowych, przyjęto m.in.:

- oddzielenie kwestii własności majątku oraz relacji rodzinnych od bieżącego zarządzania przedsiębiorstwem i innymi składnikami majątkowymi przekazanymi do fundacji rodzinnej,
- działalność fundacji rodzinnej powinna koncentrować się przede wszystkim na zarządzaniu majątkiem oraz realizacji celów sukcesyjnych, a nie na prowadzeniu działalności operacyjnej charakterystycznej dla podmiotów gospodarczych, obciążonej ryzykiem gospodarczym i odpowiedzialnością wobec osób trzecich, w szczególności konsumentów,
- zadaniem fundacji rodzinnej ma być w szczególności gromadzenie majątku, jego ochrona oraz zarządzanie nim w sposób umożliwiający realizację celów wskazanych przez fundatora,
- zakładanie fundacji rodzinnych ma sprzyjać długoterminowej akumulacji kapitału, wzmacniać stabilność funkcjonowania przedsiębiorstw rodzinnych, umożliwić utrzymanie własności przedsiębiorstw w rękach rodzinnych oraz wspierać rozwój rodzimych marek i inwestycji w gospodarce.

W związku z tym przyjęto, że wniesienie majątku do fundacji rodzinnej jest neutralne podatkowo. Wprowadzona w ustawie neutralność podatkowa powoduje, że przeniesienie majątku do fundacji jest traktowane przede wszystkim jako zmiana formy zarządzania majątkiem dotychczas należącym do osoby fizycznej.

Ustawa o fundacji rodzinnej nie przewiduje możliwości emisji udziałów lub akcji w fundacji rodzinnej. W zamian za wniesione mienie fundator nie otrzymuje praw udziałowych odpowiadających konstrukcji spółki kapitałowej. Rozwiązanie to wynika z odmiennych celów fundacji rodzinnej. W przeciwieństwie do spółki kapitałowej, fundacja rodzinna nie jest podmiotem, którego majątek należy do udziałowców, lecz instytucją zarządzającą majątkiem w celu realizacji określonych celów statutowych oraz spełniania świadczeń na rzecz beneficjentów, których charakter odpowiada funkcji alimentacyjnej bądź spadkowej.

Przyznanie preferencyjnych zasad opodatkowania wynikało z funkcji fundacji rodzinnej w zakresie sukcesji oraz długoterminowego zarządzania majątkiem. Aksjologiczne uzasadnienie przyznania preferencji istnieje wyłącznie wówczas, gdy pozostają one funkcjonalnie powiązane z modelem instytucjonalnym, służącym realizacji określonych założeń.

Kolejnym istotnym założeniem przyjętej konstrukcji fundacji rodzinnej jest oddzielenie własności majątku rodzinnego od bieżącego zarządzania przedsiębiorstwem oraz od relacji pomiędzy członkami rodziny. Jednym z głównych problemów przedsiębiorstw rodzinnych jest bowiem nakładanie się sfery własności, zarządzania oraz relacji rodzinnych, co w praktyce często prowadzi do konfliktów, trudności decyzyjnych oraz destabilizacji prowadzonej działalności.

Dla oceny spójności szczególnego reżimu podatkowego fundacji rodzinnej z jej modelową konstrukcją oraz deklarowanymi celami, kluczowe znaczenie ma porównanie zasad opodatkowania dochodów pasywnych osiągniętych za jej pośrednictwem z zasadami właściwymi dla opodatkowania analogicznych dochodów uzyskiwanych bezpośrednio przez osobę fizyczną w ramach podatku dochodowego od osób fizycznych (PIT). Zestawienie to pozwala bowiem nie tylko zidentyfikować różnice w poziomie i mechanice opodatkowania, lecz także ocenić czy skala i charakter tych różnic znajdują uzasadnienie w specyficznych cechach konstrukcyjnych fundacji rodzinnej, czy też prowadzą do asymetrii.

Porównanie zasad opodatkowania wybranych kategorii dochodów pasywnych osiągniętych bezpośrednio przez osobę fizyczną oraz za pośrednictwem fundacji rodzinnej:

Scenariusz	Struktura	Opodatkowanie bieżące	Opodatkowanie przy dystrybucji	Łączne opodatkowanie (ETR)
Dywidendy (udziały w spółkach)	Osoba fizyczna	19% PIT	nie dotyczy	19%
Dywidendy (udziały w spółkach)	Fundacja rodzinna	0% (zwolnienie na poziomie FR)	15% CIT przy wypłacie + 0% PIT (grupa „zero”)	15% (plus mechanizm odroczenia)
Najem prywatny	Osoba fizyczna	8,5% / 12,5% ryczałt	nie dotyczy	8,5–12,5%
Najem	Fundacja rodzinna	0% (akumulacja dochodu w FR)	15% CIT przy wypłacie + 0% PIT (grupa „zero”)	15% (plus mechanizm odroczenia)
Sprzedaż akcji (zyski kapitałowe)	Osoba fizyczna	19% PIT + 4% danina solidarnościowa	nie dotyczy	23%
Sprzedaż akcji (zyski kapitałowe)	Fundacja rodzinna	0% na poziomie FR	15% CIT przy wypłacie + 0% PIT (grupa „zero”)	ok. 15% (plus mechanizm odroczenia)

3. Źródła informacji o funkcjonowaniu i skutkach obowiązywania przepisów

W okresie od grudnia 2025 r. do maja 2026 r. Ministerstwo Rozwoju i Technologii prowadziło prekonsultacje w celu zebrania opinii oraz propozycji zmian.

W marcu 2026 r. odbyły się spotkania konsultacyjne z uczestnikami prekonsultacji.

Przebieg i wyniki prekonsultacji są dostępne na stronie: <https://www.gov.pl/web/rozwoj-technologia/prekonsultacje-przeglądu-ustawy-o-fundacji-rodzinnej>.

Ministerstwo Sprawiedliwości we współpracy z Ministerstwem Rozwoju i Technologii prowadzi prace koncepcyjne mające na celu włączenie rejestru fundacji rodzinnych do Krajowego Rejestru Sądowego.

Ministerstwo Rozwoju i Technologii pozostaje w kontakcie z Ministerstwem Rolnictwa i Rozwoju Wsi w sprawie analizy zasadności utrzymywania obecnego stanu prawnego w ustawie o kształtowaniu ustroju rolnego.

Przedstawiciele Ministerstwa Rozwoju i Technologii oraz Ministerstwa Finansów uczestniczyli w spotkaniu ze Związkiem Banków Polskich oraz w spotkaniu z Polską Izbą Biegłych Rewidentów i Polską Agencją Nadzoru Audytowego, podczas których omawiano doświadczenia związane z fundacjami rodzinnymi w praktyce funkcjonowania tych instytucji oraz ich członków.

Niezależnie od prekonsultacji w Ministerstwie Rozwoju i Technologii oraz Ministerstwie Finansów prowadzono analizy własne, które zostały uwzględnione w niniejszym przeglądzie.

4. Funkcjonowanie i skutki obowiązywania przepisów

Zainteresowanie instytucją fundacji rodzinnej okazało się wyższe niż zakładano na etapie projektowania ustawy. Może to stanowić potwierdzenie zapotrzebowania na przedmiotową instytucję.

Znaczące obciążenie sądu rejestrowego i zwiększające się w kolejnych latach zaległości dotyczące rozpoznawanych wniosków o wpis do rejestru fundacji rodzinnych obrazują dane przekazane przez Ministerstwo Sprawiedliwości.

W 2023 r.:

- do sądu rejestrowego złożono 917 wniosków,
- załatwiono 492 wnioski, z których: uwzględniono 478 a zwrócono 4,
- umorzono 4 postępowania, z których w jednej sprawie cofnięto wniosek,

- 6 spraw zakończono w inny sposób,
- 425 wniosków pozostało do rozpoznania.

W 2024 r.:

- do sądu rejestrowego złożono 3309 wniosków,
- załatwiono 2350 wniosków, z których: uwzględniono 2179 a zwrócono 104 i oddalono 7,
- umorzono 15 postępowań, z których w 14 sprawach cofnięto wnioski,
- 44 sprawy zakończono w inny sposób,
- 1384 wniosków pozostało do rozpoznania.

W 2025 r.:

- do sądu rejestrowego złożono 5497 wniosków,
- załatwiono 3027 wniosków, z których: uwzględniono 2664 a zwrócono 265, oddalono 23 i odrzucono jeden wniosek,
- umorzono 44 postępowania, z których w 32 sprawach cofnięto wnioski,
- 30 spraw zakończono w inny sposób,
- 3893 pozostało do rozpoznania.

Co do zasady największym zastrzeżeniem do rozwiązań przyjętych w ustawie są kwestie związane z rejestrem fundacji rodzinnych i prowadzeniem tego rejestru w systemie informatycznym. Szeroko podnoszony jest postulat elektronizacji rejestru i postępowania przed sądem rejestrowym oraz przyspieszenia rozpoznawania spraw. Przedstawiciele instytucji państwowych wskazują natomiast na ograniczenia w pozyskiwaniu informacji z rejestru na potrzeby realizowanych przez te instytucje zadań. Częściowo zgłaszane problemy rozwiązują zmiany wprowadzane rozporządzeniem Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 kwietnia 2026 r. zmieniającym rozporządzenie w sprawie rejestru fundacji rodzinnych⁵. Docelowo Ministerstwo Sprawiedliwości pracuje nad włączeniem rejestru fundacji rodzinnych do Krajowego Rejestru Sądowego.

W praktyce adwokatów, radców prawnych, doradców sukcesyjnych, notariuszy oraz sądu rejestrowego, a także w doktrynie pojawiły się rozbieżności w interpretacji przepisów ustawy. Najczęściej dotyczyły one celu założenia i działania fundacji rodzinnej, reprezentacji fundacji rodzinnej w organizacji, działalności gospodarczej i sankcji za prowadzenie działalności gospodarczej przekraczającej zakres dozwolony ustawą bezpośrednio związanej z modelem opodatkowania fundacji rodzinnej.

---

⁵ Dz. U. poz. 577.

Kwestia możliwości prowadzenia działalności gospodarczej fundacji rodzinnej bywa oceniana w oderwaniu od podstawowego celu fundacji rodzinnej, tj. gromadzenia i zarządzania mieniem w interesie beneficjentów oraz spełniania świadczeń na rzecz beneficjentów. Ryzyko i odpowiedzialność związane z prowadzeniem działalności gospodarczej powinny być minimalizowane z uwagi na naturalny konflikt z obowiązkiem ochrony majątku w interesie beneficjentów. Wątpliwości dotyczyły ponadto charakteru i celu wnoszenia funduszu założycielskiego, a w konsekwencji zajęcia stanowiska co do możliwości jego zmiany. Ukształtowała się nieprawidłowa praktyka polegająca na podnoszeniu funduszu założycielskiego po zarejestrowaniu fundacji rodzinnej, mimo że rzeczywisty stan majątkowy fundacji rodzinnej po jej założeniu obrazuje spis mienia.

W przestrzeni publicznej pojawiły się głosy postulujące ujawnianie w oświadczeniach majątkowych postów i senatorów informacji o korzystaniu z fundacji rodzinnych.

Uwagę zwracają badania statystyczne, z których wynika, że 60% fundatorów znajduje się w przedziale wiekowym 40-59 lat, 27% fundacji rodzinnych posiada tylko jednego beneficjenta i aż w 94,5% fundacji rodzinnych założono z funduszem założycielskim w wysokości ustawowego minimum 100 000 zł⁶.

Analiza danych z rejestru fundacji rodzinnych, dokonana przez Ministerstwo Finansów, wykazała natomiast, że w około 44% fundacji rodzinnych krąg fundatorów pokrywa się z kręgiem beneficjentów.

Bardzo często obserwowanym zjawiskiem jest sytuacja, w której jedynym beneficjentem fundacji rodzinnej jest fundator albo jedynymi beneficjentami fundacji rodzinnej są fundatorzy będący małżonkami. Względnie fundator jest jednym z beneficjentów. Umożliwienie fundatorom czerpania korzyści w postaci świadczeń było uzasadnione charakterem świadczeń, w szczególności przeznaczanych na pokrywanie kosztów utrzymania beneficjenta np. po wycofaniu się z dotychczasowej działalności zarobkowej.

W praktyce jednak dochodzi do sytuacji, gdy fundator lub fundatorzy zachowują faktyczną kontrolę nad majątkiem wniesionym do fundacji rodzinnej, pomimo jego formalnego oddzielenia jako własności odrębnej osoby prawnej. Fundacja rodzinna pełni funkcję podmiotu pośredniczącego, natomiast rzeczywiste decyzje gospodarcze pozostają w gestii fundatora. Z perspektywy podatkowej prowadzi to do sytuacji, w której dochody z majątku są osiągane w ramach korzystniejszego reżimu podatkowego właściwego dla fundacji rodzinnej, mimo że ekonomicznie odpowiadają dochodom uzyskiwanym bezpośrednio przez osobę fizyczną.

---

⁶ Zob. Raport Banku Pekao „Fundacje rodzinne w Polsce. Trzy lata nowego modelu sukcesji”; <https://www.pekao.com.pl/analizy-makroekonomiczne/publikacja.html?id=1ddbe508-83cf-4098-a30e-84fc8f550e9f> (dostęp z dnia 28 maja 2026 r.).

Może to rodzić także pytanie czy stanowi to realizację celu sukcesyjnego. Pojęcie „sukcesji” w ogólnym rozumieniu nie obejmuje sukcesji „po samym sobie”, analogicznie, jak pojęcie spadkobrania, nie może dotyczyć spadkodawcy. Jakkolwiek nie można automatycznie utożsamiać okoliczności, że fundator jest beneficjentem, z nadużyciem konstrukcji fundacji lub wyłącznie celem podatkowym jej powołania, to sytuacja, w której kręgi te są całkowicie zbieżne może implikować wniosek, że głównym celem istnienia takiej fundacji rodzinnej jest zapewnienie wystąpienia korzyści podatkowej w obrębie opodatkowania dochodów fundatora (fundatorów). Jeżeli więc istnieje znaczny odsetek fundacji, co do których funkcje rodzinno-sukcesyjne są bądź marginalne, bądź nie występują, to można postawić tezę o dominującym celu bieżącego zaspokajania ekonomicznych potrzeb tej osoby, z wykorzystaniem preferencji podatkowej, nie zaś zabezpieczeniu finansowemu następców prawnych fundatora.

Z danych Krajowego Rejestru Zadłużonych wynika, że wobec jednej fundacji rodzinnej sąd ogłosił upadłość i wobec jednej sąd zatwierdził układ⁷.

Stosowanie ustawy w kwestiach podatkowych obrazują kompleksowe dane przedstawione przez Ministerstwo Finansów. Przeprowadzona analiza raportowanych informacji o schematach podatkowych, o których mowa w rozdziale 11a Ordynacji podatkowej wykazała, iż w okresie od 15 marca 2023 r. do 16 lutego 2026 r. zaraportowano 3205 informacji MDR-1 z udziałem fundacji rodzinnej⁸. Znaczna liczba raportowanych schematów z udziałem fundacji rodzinnej ma charakter schematu standaryzowanego, co oznacza, że taki schemat podatkowy możliwy jest do wdrożenia lub udostępnienia u więcej niż jednego korzystającego bez konieczności zmiany jego istotnych założeń, w szczególności dotyczących rodzaju czynności podejmowanych lub planowanych w ramach schematu podatkowego. To oznacza, że schematy te mogą obejmować całe grupy podatników funkcjonujących w podobnych warunkach rynkowych, a więc ich potencjalna skala oddziaływania jest znaczna. Ponadto, przeprowadzona przez Ministerstwo Finansów analiza raportowanych informacji o schematach podatkowych dotyczących fundacji rodzinnych, wykazała wskazanie spełnienia tzw. kryterium głównej korzyści⁹

---

⁷ Dane według stanu na dzień 28 maja 2026 r.

⁸ Obowiązek raportowania schematów podatkowych (MDR) nie ma charakteru powszechnego i nie dotyczy wszystkich podmiotów ani wszystkich czynności. Zobowiązanymi do przekazywania informacji MDR są wyłącznie określone kategorie podmiotów, tj. w szczególności promotorzy, korzystający lub wspomagający, i tylko wówczas, gdy w danym stanie faktycznym wystąpi schemat podatkowy spełniający ustawowe przesłanki raportowania (np. kryterium głównej korzyści lub szczególne cechy rozpoznawcze). W konsekwencji znaczna część uczestników obrotu gospodarczego, w tym również fundacje rodzinne, nie dokonuje raportowania MDR, gdyż np. nie występują po ich stronie obowiązki raportowe.

⁹ Kryterium głównej korzyści uważa się za spełnione, jeżeli na podstawie istniejących okoliczności oraz faktów należy przyjąć, że podmiot działający rozsądnie i kierujący się zgodnymi z prawem celami innymi niż osiągnięcie korzyści podatkowej mógłby zasadnie wybrać inny sposób postępowania, z którym nie wiązałoby się uzyskanie korzyści podatkowej rozsądnie oczekiwanej lub wynikającej z wykonania

w odniesieniu do 82% zaraportowanych schematów podatkowych¹⁰, co może oznaczać, że korzyść podatkowa jest główną lub jedną z głównych korzyści, którą podmioty uczestniczące w zaraportowanych uzgodnieniach spodziewają się osiągnąć. Uzyskanie korzyści podatkowej poprzez czynności dokonywane z udziałem fundacji rodzinnej jest jednym z głównych (a nie ubocznych) motywów działania w znacznej większości raportowanych schematów.

Przeważającą tematyką zaraportowanych uzgodnień są informacje o schematach podatkowych dotyczące m.in.:

- utworzenia fundacji rodzinnej,
- wniesienia majątku do fundacji rodzinnej,
- pożyczek udzielanych przez fundację rodzinną oraz pożyczek dla fundacji rodzinnej,
- nabycia bądź sprzedaży majątku przez fundację rodzinną,
- dywidendy wypłacanej fundacji rodzinnej,
- wniesienia wkładu pieniężnego do spółki kapitałowej przez fundację rodzinną,
- świadczenie w miejsce wykonania (*datio in solutum*).

Stosowanie przepisów podatkowych było przedmiotem licznych interpretacji indywidualnych. Z informacji uzyskanych od Dyrektora Krajowej Informacji Skarbowej wynika, że w okresie od 1 maja 2023 r. do 31 marca 2026 r. złożono 927 wniosków o wydanie interpretacji indywidualnych w zakresie fundacji rodzinnych, w tym:

- w 2023 r. – 231 wniosków,
- w 2024 r. – 461 wniosków,
- w 2025 r. – 180 wniosków,
- w 2026 r. – 55 wniosków.

Jak wynika z analizy Ministerstwa Finansów, zapytania stanowiące przedmiot interpretacji indywidualnych powtarzają się, co umożliwi uchwycenie określonych zjawisk (pozytywnych i negatywnych) oraz zmierzenie ich natężenia (częstotliwości występowania).

Uwagę zwracają powtarzające się zapytania o:

- prawidłowość zwolnienia z opodatkowania transakcji polegającej na wniesieniu do fundacji rodzinnej majątku w postaci praw udziałowych, a następnie dokonanie ich zbycia w stosunkowo krótkim okresie po ich wniesieniu,
- objęcie ochroną działań związanych z udziałem w zagranicznej spółce osobowej,
- najem nieruchomości.

---

uzgodnienia, a korzyść podatkowa jest główną lub jedną z głównych korzyści, którą podmiot spodziewa się osiągnąć w związku z wykonaniem uzgodnienia - art. 86a § 2 Ordynacji podatkowej.

¹⁰ Na podstawie danych za okres do 16 stycznia 2025 r.

W okresie od 22 maja 2023 r. do 31 grudnia 2025 r. zidentyfikowano 77 przypadków, w których Szef Krajowej Administracji Skarbowej wydał opinię o uzasadnionym przypuszczeniu unikania opodatkowania z uwagi na schematy postępowania, w których podatnicy wykorzystywali fundację rodzinną¹¹. Najczęściej powtarzający się schemat polega na wnoszeniu przez fundatorów aktywów, w szczególności udziałów i akcji, z zamiarem ich odpłatnego zbycia lub umorzenia przez fundację rodzinną (po upływie krótkiego czasu). Po dokonaniu zbycia zazwyczaj planowana jest likwidacja fundacji rodzinnej lub dystrybucja zysków do beneficjentów. W przypadku dokonania transakcji bez wykorzystania fundacji rodzinnej, dochód ze zbycia podlegałby opodatkowaniu na poziomie fundatora lub spółek operacyjnych. Tego typu schemat postępowania z wykorzystaniem fundacji rodzinnej był także przedmiotem opinii Rady do Spraw Przeciwdziałania Unikaniu Opodatkowania z dnia 29 maja 2025 r., w której Rada wskazała, że dystrybucja (części) zysków uzyskanych przez fundację w wyniku przeprowadzenia opisywanych czynności spełnia przesłanki dla zastosowania ogólnej klauzuli przeciwko unikaniu opodatkowania.

Inne powtarzające się schematy z wykorzystaniem fundacji rodzinnych, co do których Szef Krajowej Administracji Skarbowej stwierdził uzasadnione przypuszczenie unikania opodatkowania, obejmują m.in.:

- wnoszenie do fundacji wierzytelności i korzystanie ze zwolnienia w zakresie dochodów otrzymanych przez fundację w związku z tymi wierzytelnościami,
- należności, np. odsetek lub wynagrodzeń umownych,
- wnoszenie do fundacji nieruchomości i uzyskiwanie zwolnionych z podatku przychodów z najmu, w tym z tzw. najmu krótkoterminowego.

Z danych wynikających ze składanych przez fundacje rodzinne deklaracji CIT- 8FR wynika, że podmioty te osiągają znaczne przychody (dochody) zwolnione od podatku. Poniżej prezentowane są informacje dotyczące m.in. liczby fundacji rodzinnych, które złożyły tę deklarację, kwot należnego podatku, ale także wysokości przychodów oraz dochodów zwolnionych od podatku:

Wyszczególnienie	2023	2024	2025
Liczba fundacji rodzinnych, które złożyły deklarację CIT-8FR	332	1 779	3 017
Podstawa opodatkowania	169 749 536 zł	450 307 622 zł	850 306 400 zł
Należny podatek	25 453 846 zł	67 223 331zł	126 815 597 zł

¹¹ Dla porównania w całym okresie obowiązywania klauzuli ogólnej (od 2016 r.) Szef Krajowej Administracji Skarbowej wszczął ok. 230 postępowań przeciwko unikaniu opodatkowania.

Przychody zwolnione od podatku, w tym:	9 491 831 959 zł	19 616 591 676 zł	25 320 454 788 zł
- Zbycie mienia, o którym mowa w art. 5 ust. 1 pkt 1, z zastrzeżeniem ust. 3 ustawy o fundacji rodzinnej	35 723 680 zł	1 264 296 828 zł	2 566 905 252 zł
- Najem, dzierżawa lub udostępnianie mienia do korzystania na innej podstawie – o którym mowa w art. 5 ust. 1 pkt 2 ustawy o fundacji rodzinnej. Nie dotyczy najmu, o którym mowa w art. 6 ust. 8 ustawy CIT	13 705 767 zł	134 899 012 zł	318 577 792 zł
- Przystępowanie i uczestnictwo w spółkach handlowych, funduszach inwestycyjnych, spółdzielniach oraz podmiotach o podobnym charakterze – o którym mowa w art. 5 ust. 1 pkt 3 ustawy o fundacji rodzinnej	579 409 374 zł	9 486 075 434 zł	12 336 954 014 zł
- Nabywanie i zbywanie papierów wartościowych, instrumentów pochodnych i praw o podobnym charakterze – o którym mowa w art. 5 ust. 1 pkt 4 ustawy o fundacji rodzinnej	8 847 525 273 zł	8 615 196 122 zł	9 465 123 169 zł

- Udzielanie pożyczek – o którym mowa w art. 5 ust. 1 pkt 5 ustawy o fundacji rodzinnej	9 877 032 zł	107 074 038 zł	611 187 473 zł
- Obrót zagranicznymi środkami płatniczymi – o którym mowa w art. 5 ust. 1 pkt 6 ustawy o fundacji rodzinnej	5 590 834 zł	9 050 242 zł	21 707 088 zł

Dochody podlegające zwolnieniu z podatku, w tym:	5 386 787 550 zł	12 435 067 620 zł	15 274 622 583 zł
- Zbycie mienia, o którym mowa w art. 5 ust. 1 pkt 1, z zastrzeżeniem ust. 3 ustawy o fundacji rodzinnej	35 113 705 zł	558 123 852 zł	1 573 860 506 zł
- Najem, dzierżawa lub udostępnianie mienia do korzystania na innej podstawie – o którym mowa w art. 5 ust. 1 pkt 2 ustawy o fundacji rodzinnej. Nie dotyczy najmu, o którym mowa w art. 6 ust. 8 ustawy CIT	11 146 409 zł	99 223 193 zł	218 681 670 zł
- Przystępowanie i uczestnictwo w spółkach handlowych, funduszach inwestycyjnych,	514 986 974 zł	8 286 419 545 zł	10 041 445 791 zł

spółdzielniach oraz podmiotach o podobnym charakterze – o którym mowa w art. 5 ust. 1 pkt 3 ustawy o fundacji rodzinnej	4 815 433 489 zł	380 632 845 zł	2 844 714 109 zł
- Nabywanie i zbywanie papierów wartościowych, instrumentów pochodnych i praw o podobnym charakterze – o którym mowa w art. 5 ust. 1 pkt 4 ustawy o fundacji rodzinnej	9 870 892 zł	106 083 690 zł	585 715 031 zł
- Udzielanie pożyczek – o którym mowa w art. 5 ust. 1 pkt 5 ustawy o fundacji rodzinnej	236 081 zł	4 584 494 zł	10 205 475 zł
- Obrót zagranicznymi środkami płatniczymi – o którym mowa w art. 5 ust. 1 pkt 6 ustawy o fundacji rodzinnej			

Zakładając, że wykazywane przez fundacje rodzinne dochody zwolnione byłyby osiągnięte przez podatników PIT i CIT z pominięciem fundacji rodzinnej i podlegałyby bieżącemu opodatkowaniu w ramach tych podatników, to kwoty podatków przedstawiałyby się następująco (przy założeniu opodatkowania tych dochodów 19% stawką podatku dochodowego):

Rok	Dochód	Podatek
2023	5 386 787 550 zł	1 023 489 634 zł
2024	12 435 067 620 zł	2 362 662 848 zł

2025	15 274 622 583 zł	2 902 178 291 zł
------	-------------------	------------------

Dotychczasowe wpływy z podatków CIT, PIT i VAT:

Podatek	Rok	Wpłaty	Wpływy (wpłaty-zwroty)	Liczba podmiotów
CIT	2023	1 217 199,50 zł	1 187 922,50 zł	22
PIT	2023	49 213,65 zł	17 382,00 zł	6
VAT	2023	455 236,12 zł	-389 264,94 zł	11
CIT	2024	86 255 781,49 zł	77 856 018,15 zł	304
PIT	2024	459 038,08 zł	276 340,08 zł	54
VAT	2024	21 234 793,93 zł	-39 251 036,69 zł	149
CIT	2025	164 260 089,03 zł	142 858 748,30 zł	756
PIT	2025	1 877 737,98 zł	1 181 534,44 zł	141
VAT	2025	70 089 936,23 zł	-52 194 013,69 zł	386
CIT	2026 ¹²	56 153 037,33 zł	53 352 959,35 zł	749
PIT	2026 ¹³	823 868,02 zł	713 999,62 zł	172
VAT	2026 ¹⁴	28 119 749,87 zł	-23 528 421,59 zł	383

Wysokość podatku CIT płaconego przez te podmioty, wskazuje, że generalnie osiągnięte dochody nie podlegają opodatkowaniu w związku z m.in. odroczeniem wypłaty świadczeń na rzecz beneficjentów.

Należności z tytułu akcyzy i importu:

Podatek	Rok	Wpłaty
Akcyza	2024	81 805,00 zł

¹² Dane niepełne.

¹³ Dane niepełne.

¹⁴ Dane niepełne.

Import	2024	21 976,00 zł
Akcyza	2025	503 606,00 zł
Import	2025	1 001 318,00 zł
Akcyza	2026 ¹⁵	24 133 121,80 zł
Import	2026 ¹⁶	75 385,00 zł

W praktyce funkcjonowania przepisów, nawet działania formalnie mieszczące się w katalogu dozwolonej działalności gospodarczej mogą być wykorzystywane w sposób prowadzący do omijania opodatkowania właściwego dla podmiotów gospodarczych, jeśli ich charakter ekonomiczny odbiega od statutowych celów sukcesyjnych.

Jednym z najczęściej wskazywanych schematów nadużywania jest sytuacja, w której fundacja rodzinna prowadzi działalność gospodarczą, która choć formalnie wpisuje się w ustawowy katalog (np. wynajem nieruchomości czy obrót papierami wartościowymi), w praktyce ma charakter zorganizowanej, prowadzonej na dużą skalę działalności operacyjnej.

Rozszerzanie zakresu działalności fundacji do form działalności zbliżonych do operacyjnych, można zakwalifikować jako nadużycie prawa podatkowego. Takie praktyki pokazują, że instrument fundacji rodzinnej, choć przewidziany jako narzędzie zabezpieczenia i sukcesji majątku, może być wykorzystywany jako wehikuł optymalizacji podatkowej wtedy, gdy działalność operacyjna jest prowadzona ponad ustawowy katalog lub gdy struktury są konstruowane przede wszystkim w celu osiągnięcia korzyści podatkowych, co stanowi przedmiot uwagi i kontroli organów skarbowych.

Innym przykładem wymagającym analizy jest koncentracja w fundacji rodzinnej aktywów generujących dochody pasywne, takich jak udziały w spółkach, nieruchomości przeznaczone na wynajem czy instrumenty finansowe, przy jednoczesnym ograniczeniu bieżącej dystrybucji tych dochodów do beneficjentów. W takim modelu dochody te są akumulowane na poziomie fundacji rodzinnej, gdzie co do zasady nie podlegają bieżącemu opodatkowaniu, co prowadzi do istotnego odroczenia momentu opodatkowania. Mechanizm ten może być wykorzystywany w sposób odbiegający od celu regulacji, zwłaszcza gdy brak jest rzeczywistej potrzeby długoterminowego reinwestowania środków, a dominującą motywacją jest osiągnięcie efektu podatkowego.

---

¹⁵ Dane niepełne.

¹⁶ Dane niepełne.

Często identyfikowanymi schematami są ustalenia dotyczące zaangażowania fundacji rodzinnej i podmiotów zagranicznych. Do przykładów należy tu m.in.:

- umieszczenie fundacji rodzinnej w strukturze kapitałowej z udziałem spółki zagranicznej (zazwyczaj luksemburskiej) w celu wypłaty zysków / świadczeń z tytułu umorzenia udziałów w tej spółce luksemburskiej (w niektórych przypadkach posiadającej status luksemburskiego funduszu inwestycyjnego / alternatywnego funduszu inwestycyjnego),
- transfer udziałów w spółce luksemburskiej (odpowiedniku polskiej spółki z o.o.) do fundacji rodzinnej, a następnie likwidacja tej spółki i wydanie do fundacji majątku polikwidacyjnego spółki luksemburskiej w postaci udziałów w polskiej spółce z o.o.,
- przeniesienie udziałów / akcji do fundacji rodzinnej w celu uniknięcia opodatkowania w zakresie dochodu zagranicznej jednostki kontrolowanej (CFC), którą fundacja rodzinna w świetle aktualnie obowiązujących przepisów nie jest.

W świetle przedstawionych założeń konstrukcyjnych fundacji rodzinnej kolejnym obszarem potencjalnych nieprawidłowych praktyk jest wykorzystywanie fundacji rodzinnej do zarządzania portfelem aktywów w sposób pozwalający na ograniczenie opodatkowania dochodów z najmu lub dzierżawy. Przeniesienie aktywa do fundacji rodzinnej i osiąganie przychodów z jego udostępniania za pośrednictwem tego podmiotu prowadzi do zmiany zasad opodatkowania tych dochodów, w szczególności poprzez ich wyłączenie z bieżącego opodatkowania na poziomie osób fizycznych.

Zaobserwowanymi przykładami wątpliwej praktyki wykorzystywania konstrukcji fundacji rodzinnej jest też przeniesienie nieruchomości (mieszkalnych, usługowych) do fundacji rodzinnej i jej wynajem przez tę fundację na rzecz osób trzecich w zakresie dotychczas realizowanym przez fundatora, czy też transfer zorganizowanej części przedsiębiorstwa (ZCP) do fundacji rodzinnej i kontynuacja działalności gospodarczej prowadzonej przed transferem przez podatnika (fundatora) w tożsamym zakresie.

Fundacja rodzinna umożliwia także koncentrację instrumentów finansowych w jednym podmiocie i zarządzanie nimi w sposób pozwalający na odroczenie momentu realizacji zysków lub ich dystrybucji. Dzięki temu możliwe jest prowadzenie aktywnej polityki inwestycyjnej bez bieżącego obciążenia podatkowego. W przypadku, gdy fundacja rodzinna stanowi wyłącznie narzędzie inwestycyjne wykorzystywane dla osiągnięcia korzyści podatkowych, korzystanie przez nią z preferencji podatkowych nie znajduje uzasadnienia.

W praktyce identyfikowane są przypadki wykorzystywania fundacji rodzinnej do prowadzenia działalności inwestycyjnej o charakterze zbliżonym do profesjonalnej działalności gospodarczej, przy jednoczesnym korzystaniu z preferencyjnych zasad

opodatkowania przewidzianych dla tej instytucji. W takich sytuacjach fundacja przestaje pełnić rolę podmiotu zarządzającego majątkiem rodzinnym, a zaczyna funkcjonować jako alternatywna forma prowadzenia działalności inwestycyjnej.

Analiza wyżej opisanych przypadków prowadzi do wniosku, że niektóre czynności z udziałem fundacji rodzinnej nie realizują celu sukcesyjnego, lecz motywowane są głównie skorzystaniem ze zwolnienia dotyczącego tzw. dozwolonej działalności gospodarczej fundacji rodzinnej (działalności, o której mowa w art. 5 ustawy o fundacji rodzinnej), a która to korzyść nie wystąpiłaby, gdyby te przychody przypisano bezpośrednio do osób fizycznych.

Poniższa tabela obrazuje zamierzony przez ustawodawcę cel dopuszczenia określonych kategorii działalności gospodarczej oraz ryzyka wynikające z wprowadzonej regulacji:

Rodzaj działalności	Założenie regulacyjne	Ryzyka
Zbywanie mienia	Umożliwienie zarządzania portfelem aktywów	Możliwość instrumentalnego traktowania fundacji rodzinnej – zbywanie aktywów za pośrednictwem fundacji rodzinnej. Traktowanie fundacji rodzinnej jako „platformy transakcyjnej”.
Najem, dzierżawa lub udostępnianie mienia	Zapewnienie dochodów z posiadanego majątku	Możliwość prowadzenia nieopodatkowanej na bieżąco działalności operacyjnej, w tym na dużą skalę.
Udział w spółkach	Zachowanie kontroli nad przedsiębiorstwami rodzinnymi	Funkcjonowanie fundacji jako podmiotu holdingowego z udziałem podmiotów transparentnych prowadzących działalność gospodarczą.
Obrót papierami wartościowymi	Zarządzanie nadwyżkami finansowymi	Możliwość prowadzenia nieopodatkowanej działalności inwestycyjnej na rynku kapitałowym (unikanie podatku od zysków kapitałowych).

<p>Udzielanie pożyczek</p>	<p>Wsparcie podmiotów powiązanych</p>	<p>Możliwość obejścia regulacji dotyczących świadczeń z fundacji rodzinnej i w konsekwencji unikanie opodatkowania. Wyprowadzanie majątku fundacji rodzinnej.</p>
-----------------------------------	---------------------------------------	---

Założeniem ustawodawcy było stworzenie kompleksowego instrumentu zarządzania majątkiem rodzinnym i planowania sukcesji w Polsce. Powołanie fundacji rodzinnej w polskim porządku prawnym było zwieńczeniem długoletnich starań podejmowanych w imieniu znaczącej liczby firm rodzinnych, zmierzających do realizacji idei unifikacji prywatnego majątku i zapewnienia, aby służył on w przyszłości całej rodzinie i wszystkim uprawnionym beneficjentom, zgodnie z wolą fundatora, przy jednoczesnym zagwarantowaniu niezakłóconej kontynuacji działalności przedsiębiorstwa po śmierci jego właściciela oraz przeciwdziałaniu rozdrobnieniu udziałów lub innych elementów mienia, które mogłyby zagrażać stabilności i długoterminowemu funkcjonowaniu biznesu rodzinnego.

Wprowadzenie preferencji podatkowych dla fundacji rodzinnej miało stanowić dodatkowe wsparcie dla przedsiębiorców, zmierzających do uzyskania stabilizacji i ochrony majątku rodzinnego. Zamiarem ustawodawcy, w związku z tworzeniem fundacji rodzinnej jako nowego bytu prawnego, było uniknięcie wprowadzenia dodatkowego poziomu opodatkowania (pomiędzy źródłem dochodu a osobą fizyczną) w sytuacji, gdy fundacji rodzinnej powierza się zarządzanie rodzinnym majątkiem. Praktyka stosowania regulacji prowadzi jednak do konkluzji, że obserwowanym skutkiem jest jednak zniesienie opodatkowania w ogóle, ograniczenie poziomu opodatkowania bądź nieograniczone przesunięcie obowiązku podatkowego w czasie. O efektywnym wykorzystaniu zwolnienia w podatkach dochodowych świadczą dane liczbowe, odzwierciedlające główne kierunki aktywności gospodarczej fundacji rodzinnej i stanowiące wymierny dowód rosnącej siły ekonomicznej tych podmiotów.

Przewidziana przez ustawodawcę możliwość prowadzenia przez fundację rodzinną działalności gospodarczej, z zamiarem gromadzenia i zabezpieczenia mienia danej rodziny, stała się dla części podatników zachętą do traktowania tej aktywności jako celu samego w sobie, uprzywilejowanego prawem do korzystania ze zwolnienia podatkowego przy sprzedaży albo wydzierżawianiu lub wynajmie aktywów wprowadzanych do fundacji rodzinnej przez fundatora, przy czerpaniu korzyści z posiadania udziałów w CFC i in.

Z tego względu, przyjęty model opodatkowania fundacji rodzinnej bywa wykorzystywany przez podatników do działań optymalizacyjnych na gruncie podatkowym, związanych przede wszystkim, ze zbywaniem przez te fundacje wniesionych do nich udziałów w spółkach (lub innych aktywów), najmem nieruchomości, obrotem akcjami, osiąganiem nieopodatkowanych przychodów odsetkowych np. z obligacji, czy prowadzenia „regularnej” działalności gospodarczej itp.

Analiza dostępnych danych źródłowych potwierdza znaczną skalę zidentyfikowanych sposobów wykorzystywania preferencyjnego opodatkowania fundacji rodzinnej przez podatników, prowadzących do rozszczelnienia systemu podatkowego.

5. Propozycje zmian przepisów i rekomendacje pozalegislacyjne

Pierwsze trzy lata obowiązywania ustawy pokazały, że istnieje **potrzeba wprowadzenia zmian legislacyjnych o zróżnicowanym charakterze i w obszarach pozostających we właściwości różnych członków Rady Ministrów oraz wdrożeniu kilku działań pozalegislacyjnych:**

1. Lepsze wyrażenie w przepisach ustawy realizacji przez fundację rodzinną celu sukcesyjnego (do szerokiej dyskusji). Fundacja rodzinna jest osobą prawną utworzoną w celu gromadzenia mienia, zarządzania nim w interesie beneficjentów oraz spełniania świadczeń na rzecz beneficjentów. Fundator określa w statucie ponadto szczegółowy cel fundacji rodzinnej. Przepisy zostały konstruowane w taki sposób, aby najwięcej zachęt, w tym podatkowych, było możliwych do uzyskania przez fundację rodzinną i beneficjentów, gdy fundacja rodzinna służy beneficjentom będącym osobami najbliższymi fundatorowi: małżonkowi, dzieciom, wnukom itd. Uwzględnienie w kręgu beneficjentów także fundatora zostało przez ustawodawcę dopuszczone, w celu umożliwienia fundatorowi konsumowania środków, które swe źródło mają w majątku przekazanym do fundacji rodzinnej, np. gdy fundator zakończył swoją aktywność zawodową. Należy postawić pytanie czy fundacja rodzinna realizuje cel sukcesyjny, gdy fundator jest jedynym albo głównym beneficjentem, zwłaszcza, jeśli równocześnie łączy funkcje członka zarządu i zgromadzenia beneficjentów.

Szerokiej dyskusji powinna zatem zostać poddana propozycja zmian w zakresie uprawnień fundatora i jego roli w bieżącej działalności fundacji rodzinnej albo rezygnacji z korzyści podatkowych, zwłaszcza w odniesieniu do fundacji rodzinnych, które nie realizują celu sukcesyjnego.

2. Rejestr. W Ministerstwie Sprawiedliwości toczą się zaawansowane prace nad włączeniem rejestru fundacji rodzinnych do Krajowego Rejestru Sądowego,

co oznaczałoby zmianę systemu prowadzenia rejestru na teleinformatyczny dostępny przez Internet. Wyzwaniem przy realizacji tego zadania jest ochrona informacji ze sfery życia prywatnego fundatora i beneficjentów, ponieważ fundacje rodzinne, jako podmioty realizujące przede wszystkim cele prywatne, opierają swoją działalność na dokumentach zawierających informacje podlegające ochronie.

Celem tych zmian będzie przede wszystkim usprawnienie sposobu prowadzenia rejestru fundacji rodzinnych, w tym zasad dostępu do danych rejestrowych.

Kluczowe założenia, jakie ustalono przy projektowaniu włączenia rejestru fundacji rodzinnych do Krajowego Rejestru Sądowego:

- skrócenie czasu rejestracji fundacji rodzinnej (wnioski będą rozpatrywane przez 27 wydziałów gospodarczych Krajowego Rejestru Sądowego w 21 sądach rejonowych w całej Polsce w miejsce obecnie jednego sądu rejestrowego prowadzącego rejestr fundacji rodzinnych),
- utworzenie dostępu do rejestru fundacji rodzinnych (w celu jego przeglądania) przez Internet, w tym możliwości udzielania informacji, wydawania wyciągów czy odpisów z rejestru fundacji rodzinnych w postaci elektronicznej i za pośrednictwem Internetu,
- prowadzenie akt rejestrowych fundacji rodzinnej w postaci elektronicznej,
- umożliwienie załatwiania spraw w sądzie rejestrowym przez Internet i zapewnienie obustronnej elektronicznej komunikacji sądu rejestrowego i wnioskodawcy, w szczególności składania wniosków, uzupełnień itp. oraz prowadzenia całości postępowania w systemie teleinformatycznym Krajowego Rejestru Sądowego,
- umożliwienie udostępniania danych zgromadzonych w rejestrze fundacji rodzinnych w celu ponownego wykorzystywania, także za pośrednictwem interfejsu programistycznego aplikacji (API),
- umożliwienie automatycznego pobierania przez system teleinformatyczny Krajowego Rejestru Sądowego wypisów aktów notarialnych z Centralnego Repozytorium Elektronicznych Wypisów Aktów Notarialnych (CREWAN),
- umożliwienie automatycznego pobierania i synchronizowania danych (np. PESEL, REGON, NIP) z innymi referencyjnymi rejestrami państwowymi czy publicznymi.

Niezależnie od tych prac, z uwagi na obecny, długi czas rejestracji fundacji rodzinnych oraz zwiększające się znacząco obciążenie sądu rejestrowego, jest zasadne przeprowadzenie oceny najważniejszych bieżących potrzeb sądu i uzasadnionych zmian organizacyjnych, które są możliwe do wdrożenia w najbliższym czasie.

- 3. Określenie w ustawie dozwolonej działalności statutowej fundacji rodzinnej i wynikające z tego zmiany w zakresie działalności gospodarczej.** Fundacja rodzina jako podmiot, który powinien minimalizować ryzyka utraty majątku, mogłaby (w granicach zbliżonych do czynności ujętych w art. 5) prowadzić działalność sprecyzowaną w statucie. W tych obszarach mogłaby prowadzić także działalność gospodarczą, jednak nie powinien to być główny przedmiot jej działalności. Do rozważenia pozostaje, czy fundacja rodzinna powinna posiadać dodatkowe ograniczenia albo wymogi w przypadku, gdy prowadzi działalność gospodarczą albo jest współnikiem spółki i w związku z tym ponosi odpowiedzialność swoim majątkiem obecnym i przyszłym.

Uzasadnione wydaje się uregulowanie wprost w ustawie zakazu dokonywania darowizn przez fundację rodzinną, jako czynności sprzecznej z podstawowym obowiązkiem fundacji rodzinnej, jakim jest działanie w interesie beneficjentów i spełnianie na ich rzecz świadczeń.

- 4. Szczegółowe uregulowanie zasad reprezentacji fundacji rodzinnej w organizacji,** także w przypadku, gdy stroną czynności z fundacją rodzinną w organizacji jest fundator albo beneficjent.
- 5. Zastrzeżenie wprost w ustawie, że fundusz założycielski nie ulega zmianie,** w celu wyeliminowania rozbieżnych praktyk w tym zakresie.
- 6. Określenie wprost w Kodeksie rodzinnym i opiekuńczym, że świadczenie dla beneficjenta fundacji rodzinnej jest zaliczane do majątku osobistego, chyba że fundator postanowi inaczej.**
- 7. Umożliwienie ograniczenia dostępu do dokumentacji fundacji rodzinnej beneficjentom będącym organizacjami pożytku publicznego, za wyjątkiem dostępu do informacji niezbędnych do ustalenia należnych im świadczeń.**
- 8. Umożliwienie tworzenia dodatkowych organów fakultatywnych w fundacji rodzinnej.** Ustawa w sposób enumeratywny określa organy fundacji rodzinnej. Ograniczenie to wydaje się być zbyt restrykcyjne, w szczególności jeśli organy te miałyby pełnić funkcje eksperckie albo doradcze, wspomagające działalność zarządu, rady nadzorczej lub zgromadzenia beneficjentów. Wyraźnie zastrzeżone powinno jednak zostać, że dodatkowe organy nie mogą przejmować ustawowych funkcji zarządu ani zgromadzenia beneficjentów.
- 9. Audyt fundacji rodzinnej.** W celu zwiększenia jednolitości praktyki jest zasadne opracowanie wytycznych dla biegłych rewidentów, adwokatów, radców prawnych

i doradców podatkowych biorących udział w szczególnego rodzaju audycie fundacji rodzinnej. W zakresie zmian legislacyjnych można rozważyć wprowadzenie możliwości przeprowadzenia audytu na wniosek/żądanie beneficjenta oraz umożliwienie – w określonych przypadkach – ograniczenia audytu do wybranych obszarów wskazanych w ustawie oraz wprowadzenie sankcji za nieprzeprowadzenie audytu.

- 10. Doprecyzowanie, że nieruchomości nie zbywa się w drodze publicznej licytacji, ani z wolnej ręki, w toku czynności likwidacyjnych, gdy ze statutu wynika, że nieruchomości stanowią świadczenie dla beneficjenta w związku z jej rozwiązaniem.**
- 11. Określenie zasad wnoszenia przez fundatora nieruchomości rolnych do fundacji rodzinnej i przenoszenia tych nieruchomości na beneficjenta będącego osobą bliską dla fundatora na zasadach analogicznych jak przy nabyciu przez osobę bliską.**
- 12. Określenie zasad wnoszenia przez fundatora nieruchomości i udziałów/akcji spółek posiadających nieruchomości położonych na terenie portów morskich do fundacji rodzinnej na zasadach analogicznych jak przy nabyciu przez osobę bliską w darowiźnie lub w spadku.**
- 13. Wprowadzenie obowiązku ujawnienia konfliktu interesu i w określonych przypadkach wyłączenie się z głosowania w sytuacji sprzeczności interesu fundacji rodzinnej albo beneficjentów z interesem własnym członka organu.**
- 14. Umożliwienie odbycia posiedzenia organu bez konieczności formalnego zwołania oraz umożliwienie podejmowania uchwał bez formalnego zwołania posiedzenia organu, jeśli wszyscy członkowie organu są obecni, nikt z obecnych nie zgłosił sprzeciwu dotyczącego odbycia posiedzenia lub wniesienia poszczególnych spraw do porządku obrad.**
- 15. Wprowadzenie regulacji w Kodeksie cywilnym ustalającej kolejność odpowiedzialności między fundacjami rodzinnymi tego samego fundatora-spadkodawcy, które otrzymały fundusz założycielski wliczany do substratu zachowku. Fundacja rodzinna założona wcześniej powinna ponosić odpowiedzialność tylko wtedy, gdy uprawniony do zachowku nie może uzyskać uzupełnienia zachowku od fundacji ustanowionej później.**
- 16. Modyfikacji klasyfikacji PKD w zakresie przyjęcia podklasy dotyczącej działalności fundacji rodzinnych.**

17. Promowanie jako dobrej praktyki w fundacjach rodzinnych korzystania z klauzul mediacyjnych i rozwiązywania sporów przy pomocy metod pozasądowych.

18. Wprowadzenie obowiązku ujawniania w oświadczeniach majątkowych, w szczególności posłów i senatorów, informacji o majątku przekazanym do fundacji rodzinnej i korzyściach otrzymywanych od fundacji rodzinnej.

19. Centralny Rejestr Beneficjentów Rzeczywistych. W celu zwiększenia jednolitości praktyki, w szczególności banków, jest zasadne opracowanie wytycznych w zakresie realizacji obowiązków przekazywania informacji do Centralnego Rejestru Beneficjentów Rzeczywistych związanych z fundacjami rodzinnymi.

20. Sposób księgowania funduszu założycielskiego oraz darowizn do fundacji rodzinnej. Opracowanie wytycznych w celu ujednoczenia praktyki.

21. Rozpoczęcie prac koncepcyjnych nad zmianami legislacyjnymi umożliwiającymi podział, łączenie i przekształcenie fundacji rodzinnej. Realizacja rekomendacji wymaga przeprowadzenia pogłębionych analiz.

22. Zapewnienie organom Krajowej Administracji Skarbowej stałego dostępu do rejestru i pełnych akt rejestrowych. Możliwe do rozważenia działania, to:

- nałożenie na sąd rejestrowy obowiązku automatycznego informowania organów podatkowych o każdej zmianie statutu fundacji w terminie 7 dni od dokonania wpisu,
- rozszerzenie obowiązków sprawozdawczych fundacji rodzinnych o raportowanie do urzędu skarbowego i obowiązek przesyłania uwierzytelnionych odpisów statutów i aktów założycielskich do właściwego urzędu skarbowego w ciągu 14 dni od wpisu do rejestru,
- składanie rocznych sprawozdań finansowych wraz ze szczegółowym wykazem świadczeń na rzecz beneficjentów,
- wprowadzenie raportowania umów między fundacją rodzinną a fundatorem lub beneficjentami, szczególnie w zakresie przenoszenia własności majątku.

Wdrożenie powyższych zmian pozwoli na pełne wykorzystanie potencjału analitycznego Krajowej Administracji Skarbowej i skuteczne przeciwdziałanie nadużyciom z wykorzystaniem konstrukcji fundacji rodzinnej.

23. Zmiany obecnego modelu opodatkowania. Pierwszoplanową potrzebą w sytuacji identyfikowanych nadużyć jest ograniczenie możliwości wykorzystywania istniejących już fundacji rodzinnych do opisanych rodzajów optymalizacji podatkowej. Jednocześnie istotnym jest taka konstrukcja przepisów, która pozostanie neutralna lub będzie korzystna wobec tych fundacji rodzinnych, które spełniają cel sukcesyjny i nie dążą do instrumentalnego wykorzystania preferencji. W tym zakresie należy wskazać pakiet przepisów uszczelniających, przewidziany ustawą uchwaloną dnia 17 października 2025 r. o zmianie ustawy o podatku dochodowym od osób prawnych¹⁷.

Regulacje te obejmują:

- **uzależnienie stosowania preferencyjnego sposobu opodatkowania od utrzymania własności składników majątku przez określony czas,**
- **wyeliminowanie możliwości unikania opodatkowania przez fundację rodzinną poprzez prowadzenie działalności za pośrednictwem podmiotów transparentnych podatkowo,**
- **włączenie fundacji rodzinnej w reżim przepisów o zagranicznej jednostce kontrolowanej (CFC) oraz w reżim przepisów o opodatkowaniu dochodów z niezrealizowanych zysków (exit tax),**
- **doprecyzowanie zasad opodatkowania osiągniętych przez fundację rodzinną przychodów ze wskazanych umów, których przedmiotem jest oddanie nieruchomości do odpłatnego korzystania,**
- **doprecyzowanie regulacji w obszarze tzw. ukrytych zysków fundacji rodzinnej, w zakresie pożyczek udzielanych przez fundację rodzinną.**

Spodziewanym efektem ww. zmian jest ograniczenie wykorzystywania istniejących fundacji rodzinnych jako narzędzia do agresywnego unikania opodatkowania, a tym samym zwiększenie transparentności i efektywności systemu podatkowego. Skalę problemu i pilną potrzebę zmian obrazuje fakt, iż zgodnie z Oceną Skutków Regulacji, skutki finansowe zawetowanej ustawy oszacowano na kwotę 196 mln zł dla pierwszego roku obowiązywania ustawy. Na podstawie danych za 2025 r. (przy tej samej metodyki jaką przyjęto w OSR) skutek dla pierwszego roku obowiązywania wyniósłby ok. 243 mln zł. Do osobnej analizy pozostaje kwestia umożliwienia wycofania danego składnika mienia fundacji rodzinnej (tego samego, a nie takiego samego) i ewentualnych skutków podatkowych.

---

¹⁷ 27 listopada 2025 r. Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej odmówił podpisania ustawy oraz zawnioskował o ponowne rozpatrzenie tej ustawy przez Sejm Rzeczypospolitej Polskiej. Druk sejmowy nr 2040 <https://www.sejm.gov.pl/Sejm10.nsf/druk.xsp?nr=2040> (dostęp z dnia 28 maja 2026 r.).

Możliwością korzystania z preferencji podatkowych powinni być objęci wyłącznie fundatorzy oraz beneficjenci fundacji rodzinnych o charakterze sukcesyjnym oraz realizującym długofalowe cele inwestycyjne związane z międzypokoleniowym przekazaniem majątku rodzinnego. Przyjmując, że dla oceny konstrukcji „właściwego” poziomu opodatkowania fundacji rodzinnych, punktem odniesienia powinien być poziom opodatkowania przychodów (dochodów) z inwestycji kapitałowych, jaki obowiązywałby fundatorów i beneficjentów fundacji rodzinnej, gdyby dochody te były uzyskiwane bezpośrednio, a nie poprzez taką fundację oraz uwzględniając to, że w przypadku osób fizycznych opodatkowanie przychodów (dochodów) z kapitałów pieniężnych kształtuje się co do zasady na poziomie 19%, rekomendowanym sposobem eliminacji zidentyfikowanych nadużyć jest osiągnięcie efektywnego poziomu opodatkowania (ETR) świadczeń pochodzących z inwestycji dokonywanych przez fundacje rodzinne, które otrzymują fundatorzy i beneficjenci, na zbliżonym poziomie (przy czym uwzględnienia wymagałoby opodatkowanie niektórych kategorii tych przychodów daniną solidarnościową).

24. Zmiana modelu opodatkowania (do szerokiej dyskusji). Nowy model opodatkowania, kierowany do przyszłych fundacji rodzinnych oraz opcjonalnie do istniejących (na zasadzie wyboru).

Opodatkowanie, wzorem rozwiązań przyjętych w innych krajach, zostałoby podzielone na etapy. Celem takiego zabiegu jest eliminacja nadużywania przyznanej preferencji w postaci przesunięcia momentu opodatkowania na moment wypłaty.

W ujęciu ogólnym, model ten identyfikuje trzy etapy opodatkowania:

- etap wstępny – wniesienie aktywów do fundacji rodzinnej,
- etap właściwy – bieżące funkcjonowanie fundacji rodzinnej,
- etap wyjściowy – wypłata świadczeń na rzecz beneficjentów.

W pierwszej kolejności, proponuje się rozważenie mechanizmu opodatkowania aktywów na etapie ich wnoszenia do fundacji rodzinnej. Celem wprowadzenia tego warunku jest zwiększenie trwałości fundacji rodzinnych – w założeniu bowiem korzyść podatkowa generowana w trakcie funkcjonowania zwiększać się będzie w czasie. Tym samym konieczność poniesienia wydatku na wstępie wyeliminuje opłacalność szybkiego uzyskania dochodu z wnoszonych aktywów.

Podstawę opodatkowania stanowiłaby wartość rynkowa wnoszonego majątku. Dotyczyłoby to jednak co do zasady tylko wybranych składników mienia,

generujących fundacji rodzinnej dochód, a więc inne niż środki pieniężne, waluty, itp. Wyłączeniem należałoby objąć mienie wniesione do funduszu założycielskiego, z uwagi na obowiązek jego pokrycia, wynikający z ustawy o fundacji rodzinnej. Ponadto, należałoby rozważyć ewentualne wyłączenie określonych rodzajów aktywów, których posiadanie przez fundację rodzinną wpisuje się w sukcesyjny charakter tej instytucji (przykładowo dzieła sztuki, metale szlachetne, obligacje) czy też zróżnicowanie stawki podatku od rodzaju wnoszonych aktywów. Podatek ten miałby charakter odroczony ekonomicznie, poprzez możliwość jego odliczania od bieżącego zobowiązania w podatku CIT w kolejnych latach, co pozwoliłoby ograniczyć efekt natychmiastowego obciążenia, przy jednoczesnym zapewnieniu neutralności systemowej. W tym zakresie na rozważenie zasługują także bardziej ukierunkowane, szczególne rozwiązania, jak np. zróżnicowanie wysokości opodatkowania w zależności od tego, czy dokonana przez fundację rodzinną płatność ma charakter jednorazowy, czy rozłożony w czasie.

Można w związku z tym rozważać odejście od modelu zwolnienia podmiotowego na rzecz zwolnienia o charakterze przedmiotowym. Z uwagi na omówione w poprzednich częściach przeglądu działania optymalizacyjne, jest to kluczowe w kontekście ochrony interesów budżetu państwa. W nowym ujęciu preferencje podatkowe powinny dotyczyć wyłącznie ściśle określonych kategorii przychodów, powiązanych z długoterminowym celem akumulacji i ochrony majątku, z jednoczesnym wyłączeniem ze zwolnienia przychodów o charakterze bieżącej działalności operacyjnej oraz finansowej. Z uwagi na niejednorodność strumieni dochodów, które może osiągać fundacja rodzinna, konstrukcja opodatkowania na tym etapie zakładałaby zróżnicowanie stawek opodatkowania, uzależnione od rodzaju osiąganego dochodu. Jak bowiem wykazała praktyka, obecny uproszczony system jest dalece niewystarczający dla osiągnięcia celów, dla których powołano fundację rodzinną.

W szczególności, jest zasadna analiza objęcia bieżącym opodatkowaniem podatkiem dochodowym od osób prawnych wszelkich dochodów z działalności gospodarczej dozwolonej fundacji rodzinnej, w tym również przychodów z najmu i dzierżawy, niezależnie od ich formy. Opodatkowaniu powinny podlegać przychody z odsetek oraz innych instrumentów o charakterze dłużnym, jako dochody typowo finansowe, niepowiązane bezpośrednio z realizacją funkcji sukcesyjnej. Analogicznie, opodatkowaniu powinny podlegać przychody ze zbycia udziałów lub akcji o „charakterze portfelowym”, tj. nieprzekraczającym określonego progu, w sytuacjach, gdy posiadanie takiego pakietu udziałów/akcji nie wiąże się z rzeczywistym, trwałym wpływem na działalność danego podmiotu, a stanowi *de facto* formę obrotu inwestycyjnego, w tym giełdowego. Mając na względzie

szczególną specyfikę instytucji fundacji rodzinnej, możliwym jest rozważenie wprowadzenia ograniczonego wyjątku w postaci specjalnego reżimu dla działalności inwestycyjnej o charakterze pasywnym, przy spełnieniu ściśle określonych warunków ustawowych.

Przykładowo, w odniesieniu do dochodów ze zbycia udziałów/akcji o „charakterze nie portfelowym”, jest zasadne wprowadzenie szczególnego reżimu podatkowego, od dalszego przeznaczenia uzyskanych środków. Proponowane rozwiązanie powinno odchodzić od pełnego zwolnienia podatkowego na rzecz mechanizmu częściowej preferencji, powiązanej z funkcją reinwestycyjną fundacji rodzinnej. W szczególności, dochód ze zbycia takich aktywów mógłby podlegać podziałowi na trzy komponenty. Po pierwsze, niewielka część dochodu byłaby objęta zwolnieniem podatkowym, jako element zachęty systemowej o ograniczonym charakterze. Po drugie, określona część dochodu podlegałaby bezwarunkowemu opodatkowaniu podatkiem CIT, co zapewniałoby bieżący udział fiskalny państwa w zyskach kapitałowych. Po trzecie, pozostała część dochodu mogłaby korzystać z odroczenia opodatkowania do momentu wypłaty świadczeń na rzecz beneficjentów, pod warunkiem przeznaczenia tych środków, w określonym terminie, na dalsze inwestycje kapitałowe, inne niż inwestycje o charakterze pakietowym. Warty rozważenia odstępstwami od wskazanych powyżej mechanizmów jest np. wyłączenie opodatkowania zbycia nieruchomości po pięciu latach od nabycia (wzorem rozwiązania obowiązującego w podatku dochodowym od osób prawnych), o ile taka działalność nie stanowi działalności gospodarczej (np. deweloperskiej), czy też wyłączenie opodatkowania dochodów ze zbycia określonych składników majątku (np. dzieł sztuki), o ile nie ma miejsca handel nimi. Mechanizm ten sprzyjałby utrzymaniu długoterminowego charakteru akumulacji majątku oraz ograniczałby wykorzystanie fundacji rodzinnej jako wehikulu krótkoterminowego obrotu aktywami finansowymi. Jednocześnie wprowadzałby element neutralności podatkowej w sytuacji rzeczywistego reinwestowania środków.

Analogiczne rozwiązanie można rozważyć w odniesieniu do innych kategorii przychodów o charakterze pasywnym, w szczególności dywidend. Dodatkowo, w odniesieniu do przychodów odsetkowych, zwłaszcza z tytułu finansowania udzielanego podmiotom powiązanym, jest możliwe zastosowanie podobnego mechanizmu preferencyjnego, jednak z jednoczesnym wprowadzeniem limitu zaangażowania takich pożyczek w relacji do wartości aktywów fundacji. Ograniczenie to miałoby na celu redukcję ryzyka nadmiernego obciążania majątku fundacji działalnością o podwyższonym ryzyku gospodarczym oraz zachowanie jej podstawowej funkcji ochronnej i sukcesyjnej.

Jednocześnie, jako rozwiązanie promujące funkcjonowanie fundacji rodzinnych o charakterze sukcesyjnym, wskazać można zmianę modelu opodatkowania przekazywanych przez fundację rodzinną świadczeń. Obecnie, świadczenia dla beneficjentów fundacji rodzinnej opodatkowane są 15% podatkiem dochodowym od osób prawnych. Dodatkowo, w przypadku beneficjentów należących do dalszej rodziny fundatorów dochodzi opodatkowanie podatkiem dochodowym od osób fizycznych o stawce 10% albo o stawce 15% w przypadku beneficjentów spoza rodziny. W odniesieniu do wypłacanych świadczeń, zamiast pełnienia funkcji podatnika CIT na obecnych zasadach, fundacja rodzinna zostałaby płatnikiem PIT, zaś świadczenie otrzymywane z fundacji rodzinnej zostałoby uznane za przychód z udziału w zysku osoby prawnej, umożliwiając tym samym beneficjentom o innej niż polska rezydencji podatkowej zastosowanie umów o unikaniu podwójnego opodatkowania.

W zakresie opodatkowania świadczeń na rzecz beneficjentów wskazane jest rozważenie uzależnienia wysokości stawki podatku od wartości świadczeń dokonywanych na rzecz beneficjenta w danym roku (przekraczających określony roczny limit). Przy wypłatach świadczeń wartym rozważenia jest wprowadzenie zasady, że świadczenie z fundacji rodzinnej jest wypłacane w pierwszej kolejności z wypracowanego przez nią zysku, a dopiero w dalszej kolejności z innych aktywów fundacji (nie kreujących dochodu do opodatkowania). Takie rozwiązanie sprzytałoby zachowaniu długoterminowego charakteru fundacji rodzinnej oraz ograniczało jej wykorzystywanie do bieżącej dystrybucji dochodów. W przypadku wprowadzenia tego modelu, stawka podatku PIT nie byłaby już zróżnicowana w zależności od stopnia pokrewieństwa fundatora z beneficjentem. Jako preferencję dla osób fizycznych, które otrzymują świadczenia od fundacji rodzinnej służącej faktycznym celom sukcesyjnym, proponuje się możliwość pomniejszenia podatku PIT z tytułu otrzymania świadczeń o zapłacony uprzednio przez fundację rodzinną bieżący podatek CIT, w określonej części.

Z perspektywy systemowej jest uzasadnione, aby docelowy efektywny poziom opodatkowania (uwzględniający podatek od wnoszonych aktywów, bieżący podatek CIT oraz opodatkowanie PIT na etapie dystrybucji świadczeń) kształtował się na poziomie nieznacznie wyższym niż opodatkowanie dochodów kapitałowych w podatku PIT (co uwzględniałoby zarówno element obciążenia niektórych kategorii przychodów z zysków kapitałowych osób fizycznych daniną solidarnościową), jak również efekt odroczenia opodatkowania, stanowiący bardzo istotną ekonomiczną korzyść.

Opisany powyżej optymalny model opodatkowania byłby obligatoryjnym wobec fundacji rodzinnych utworzonych po wejściu w życie ustawy wprowadzającej powyższe zasady, a także dobrowolny dla istniejących już fundacji rodzinnych.

Modelowe opodatkowanie fundacji rodzinnej w ujęciu ekonomicznym nie powinno wpływać na ostateczny poziom opodatkowania dochodów osiągniętych przez beneficjentów. Nie oznacza to braku opodatkowania fundacji rodzinnej jako takiej, lecz konieczność takiego ukształtowania zasad jej opodatkowania, aby pośrednictwo fundacji rodzinnej nie prowadziło do zwiększenia łącznego ciężaru podatkowego w stosunku do sytuacji, w której dochód zostałby uzyskany bezpośrednio przez osobę fizyczną.